

Position paper

Rondetafelgesprek 'Betaalbaarheid van energie voor huishoudens'

Het doel van het rondetafelgesprek is inzicht krijgen in de positie van huishoudens in relatie tot de aanhoudende hoge energieprijzen.

Kernboodschap algemeen

- Noodzaak om de Energie- Inflatiecrisis te behandelen zoals de Coronacrisis als het gaat om de bestaanszekerheid van inwoners (in beide gevallen negatieve financiële effecten op de inwoner met lage en middeninkomens, die hierdoor moeilijk rond kunnen komen).
- Rijk is landelijk verantwoordelijk voor inkomensbeleid en het bieden van perspectief voor iedereen. Borg bestaanszekerheid structureel, bied perspectief aan inwoners en maak afspraken met schuldeisers (gelijk aan Coronacrisis, wanneer mensen echt in de schulden (dreigen te) raken door impact Energie- en Inflatiecrisis). Gemeenten kunnen het niet alleen.
- Gemeenten zijn lokaal verantwoordelijk voor een effectief vangnet en maatwerk voor inwoners die in de knel komen ondanks de landelijke ondersteuning. Gemeenten vullen aan en bieden maatwerk (bijzondere bijstand, individuele bijzondere bijstand, schuldhulpverlening).
- Kortom: Breed landelijk koopkrachtpakket met perspectief én gemeentelijke hulpverlening waar nodig.
- Om de aanvullende gemeentelijke hulpverlening en ondersteuning waar te kunnen maken (denk aan uitbreiding vroegsignalering, verruimen bijzondere bijstand voor ook middeninkomens die vanwege de crisis financieel in de knel komen), zijn afspraken noodzakelijk tussen VNG en rijk over voldoende financiële middelen vanuit het rijk. Dit i.v.m. de extra inzet voor uitvoeringscapaciteit en het beschikbaar stellen van hulp aan onze inwoners.

Groep inwoners die financieel in de knel komt groeit (niet alleen lage inkomens, ook middeninkomens)

Gemeenten zien het dagelijks in de praktijk: inwoners die niet meer rond kunnen komen. Steeds meer inwoners

komen door de stijgende energieprijzen en de enorme inflatie financieel in de problemen. Vooral lage inkomensgroepen en uitkeringsgerechtigden lopen risico om door de gestegen prijzen betalingsproblemen te krijgen. Tussen de 670.000 en 1,2 miljoen huishoudens kunnen bij blijvend hoge prijzen moeite krijgen met het betalen van de noodzakelijke rekeningen, blijkt uit een stresstest van het Centraal Planbureau. Naast de lage inkomensgroepen en uitkeringsgerechtigden zien we in de gemeentelijke praktijk ook inwoners met middeninkomens die door de gestegen energieprijzen niet meer rond kunnen komen.

Basisvoorzieningen zijn niet meer betaalbaar. De balans tussen inkomsten en uitgaven is volledig zoek. Vanuit het rijk zien we ad hoc regelingen die gericht zijn op het ondersteunen van inwoners op de korte termijn. Van belang dat het rijk investeert in een fundamentele en structurele aanpak om de bestaanszekerheid van inwoners te borgen, zij zijn immers verantwoordelijk voor landelijk inkomensbeleid.

Noodzakelijke kabinetsbrede visie, urgentie en commitment om bestaanszekerheid ontbreekt

Inwoners blijven in de dagelijkse praktijk geconfronteerd worden met de financiële effecten van de crises, bovenop de reeds hoge vaste lasten. Tijdelijke regelingen blijven een vorm van symptoombestrijding en het plakken van pleisters. Gemeenten willen dan ook samen met het rijk en andere partners komen tot een strategische agenda Bestaanszekerheid voor de korte en lange termijn (10 jaar) om niet meer van crisis naar crisis te wankelen. Het rijk heeft een landelijke verantwoordelijkheid voor wat betreft de bestaanszekerheid van inwoners. Gemeenten hebben hier een lokale verantwoordelijkheid. Zij zien dagelijks in hun praktijk inwoners die in deze tijd perspectief nodig hebben. Belangrijk om zowel op korte termijn, middellange termijn en lange termijn een aanpak te hebben. Wat doet het rijk concreet voor de aankomende winter waar inwoners in de praktijk bij geholpen zijn?

Onvoldoende betaalperspectief voor inwoners met lage en middeninkomens

Gemeenten kunnen het niet alleen en zijn niet verantwoordelijk voor het landelijk inkomensbeleid. Gemeenten dragen lokaal de verantwoordelijkheid om een effectief vangnet te bieden aan inwoners die ondanks de landelijke steun niet rond kunnen komen. We hebben te maken met een Energie- Inflatiecrisis, van belang dat er snel landelijke inkomenssteun komt. Inwoners hebben onvoldoende betaalperspectief. In de schuldhulpverlening krijgen we te maken met inwoners die vanwege de stijgende prijzen onvoldoende afloscapaciteit hebben. Inwoners mogen in een schuldhulpverleningstraject geen nieuwe schulden maken. Van belang dat het rijk landelijke afspraken maakt met energieleveranciers.

Oplossingen

- Maak vanuit het rijk landelijke afspraken met energieleveranciers (en andere schuldeisers) over coulance bij achterstand in maandbedragen, het niet direct kunnen voldoen van de eindafrekening en/of het kwijtschelden van de eindafrekening. Voorbeelden: bevroren of compenseren/vergoeden/kwijtschelden vanuit de Rijksoverheid.
- Maak landelijke afspraken met overheidsschuldeisers over coulance of een tijdelijke pauze van inning net zoals dit in de Coronacrisis is gebeurd. De reden dat inwoners geen afloscapaciteit hebben, vanwege stijgende energieprijzen is een negatief effect van de energiecrisis. Dit is een landelijk effect.
- Bied inwoners voldoende betaalperspectief met het koopkrachtpakket. Van belang dat het koopkrachtpakket een breed pakket is (verhoging huur-, zorgtoeslag, gerichte energiecompensatie, inkomensafhankelijke vermindering energiebelasting etc.). Gemeenten kunnen het niet alleen. Dit voorkomt ook dat inwoners zich noodgedwongen moeten melden voor schuldhulpverlening.

Aanvullend aan het breed koopkrachtpakket kijken gemeenten goed naar wat zij kunnen betekenen voor huishoudens die ondanks de landelijke maatregelen niet rond kunnen komen. Gemeenten staan naast hun inwoners.

- Vroegtijdig passend hulp verlenen: Gemeenten voeren vroegsignalering en schuldpreventie uit (wettelijke taak). Belangrijk dat niet alleen vroegtijdige signalen worden uitgewisseld, maar ook signalen om afsluiting als gevolg van stijgende energieprijzen te voorkomen. Belangrijk dat energieleveranciers in de praktijk oog voor de inwoners blijven houden en tijdig gemeenten inschakelen bij betalingsproblemen en geen afsluitingen doorvoeren.
- Naast breed koopkrachtpakket verruimen individuele bijzondere bijstand voor middeninkomens: Gemeenten hebben de individuele bijzondere bijstand die ze als effectief vangnet inzetten voor hun inwoners. Naast het breed koopkrachtpakket kunnen gemeenten hun individuele bijzondere bijstand qua inkomensgrenzen

verruimen, zodat inwoners met middeninkomens die financieel in de knel komen ook bij gemeenten terecht kunnen. Dit betekent dat de doelgroep groter wordt voor gemeenten. Randvoorwaarde hierbij is dat gemeenten voldoende in staat gesteld moeten worden om dit goed uit te kunnen voeren (extra middelen en capaciteit). De uitvoeringscapaciteit van gemeenten staat onder druk, dit vanwege de constante druk van de afgelopen crises.

- Lokale maatwerkvoorzieningen, voedselbanken en doorbraak-/noodfondsen: gemeenten kunnen in uitzonderingssituaties aanvullen op het minimale beleid door een maatwerkvoorziening in te zetten voor huishoudens die niet rond kunnen komen. Dit is op basis van gemeentelijke beleidsvrijheid.
- Hulp bij energiebesparing en verduurzamen woningen. Belangrijk dat het rijk met een brede aanpak energiearmoede komt (wat doet het rijk op korte termijn, middellange termijn en lange termijn?) Het vraagstuk rondom energiearmoede raakt niet alleen de inkomenskant van inwoners, maar ook de uitgavenkant van energiebesparing en het verduurzamen van woningen.